

Splošne vesti

Odsek učiteljic

Tovarišicam!

Niso nas opomnili tovariši, temveč iz naše srede se je vzdramila kritika, da se žensko članstvo premalo zanima za stanovska vprašanja, za delovanje in prizadevanje našega združenja. Zato se je po sklepu bano-vinske skupščine osnoval pri sekciji odsek učiteljic z namenom, da razgiba tovarišice in jim vzbudi smisel za organizacijo. Imamo že odbor, ki je izdelal osnutek programa in odposlali smo že prvo okrožnico na sreska učiteljska društva, da zavzamejo do programa svoje stališče.

Pozivamo tovarišice, da se za našo pobudo zanimajo, da izrečejo svoje mnenje in težnje. Na zborovanju vsakega sreskega društva naj se izbere poverjenica, ki bo znala tolmačiti želje in potrebe svojih tovarišic.

Ko bodo sreska društva zbrala in nam vposlala potreben material, bo izdelal odbor odseka učiteljic podroben načrt za delo, ki ga bo predložil upravnemu odboru sekcije v končno odobritev. Želimo, da bi bilo čim več tovarišic, ki bi zavedno, zavestno in stvarno sodelovale v dobrobit našega stanu in pri uspehu naše stanovske organizacije.

Odbor odseka učiteljic tvorijo: Pianček Zora, predsednica; Likar Jela, podpredsednica; Kamenšek Ida, tajnica; članice: Meniš Helena, Lukič Kristina, Završan Franja, Celnar Ana, Gradišar Ana.

— Pojasnilo na ponatis notice o mojem nagrobnem govoru. Pisal sem že, da so bile moje besede trde, toda ne morem za to, če

so bila dejanja še trša. Kot predsednik Učiteljskega društva sem bil primoran, pokojnega Žirkelbacha ponovno zagovarjati, ker se radi boleznijo ni mogel politično in prosvetno udeleževati. Najhujši udarec pa bi po-kojni doživel, če bi se somišljenikom posre-čila nakana, da bi ga zamenjali z drugo učno osebo. Hvala Bogu, da so nekateri tovariši res še toliko tovariški, da ne sedajo ob ži-vem telesu na mesta, ki so jih predniki ugla-dili s svojim delom in trpljenjem. Če bi se pa objavili akti glede premostitve, morda ne bi bilo treba spogledovanja. — Josip Lapajne.

— Iz Slovenske šolske matice. Priglaše-vanje članstva gre prav počasi izpod rok. Če pojde tako, potem ne spravimo do 15. febru-erja pod matično okrilje niti 2000 članov, kar je po naših računih minimum, če hočemo, da pri tiskanju treh novih knjig ne zabredemo v dolgove. Kaj šele četrta knjiga, za katero smo prvotno naznanili, da je za štiri knjige potrebnih vsaj 2500 članov! Gg. poverjenike naših okrajev: Brežice, Črnomelj, Gornji grad, Kozje, Krško, Ljubljana-zah. del, Metlika, Slov. Bistrica, Slovenj Gradec, Škofja Loka, Smarje pri Jelšah, Šoštanj in Žežemberk — nujno prosim, da nam do 15. t. m. dostavi-jo svoje članske sezname. Prosim, da se tega termina točno drže in tako matičnemu odboru omogočijo, da bodo knjige za 1. 1936, že okoli Velike noči v rokah posameznih članov. — Pavel Plesničar, t. č. blagajnik SSM.

— Tovariši! Ali se bomo kje sestali? U mjesecu juliju tekuće godine (1937) navršile se tridesetgodisnjica naše mature (1907). — Moramo se negdje sastati. — Sa kolegijalnim — tovariškim — pozdravom Ante Čiković, učitelj, Kastav.

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I. »Kmetijski list« od 27. I. razpisuje na-grado 100 din za najboljši odgovor na vpraš-anje, kdo je napisal oz. izrekel sledeče iz-reke o učiteljstvu in kje so natisnjeni:

1. »Tako bom preromal s culo in palico to lepo domovino...«

2. »Zasadil je lopato (učitelj Vilko) v brazdo vaše kulture, ne zavedajoč se, da učitelj ni lastnik zemljišča, ki ga obdeluje, niti najemnik ni. Ostati bi moral dninar, ki se mu delo odkazuje.«

3. »Uradništvo, ki ni z ljudstvom, je proti ljudstvu, je protidržavno. Poprej je bilo uradništvo tlačitelj ljudstva. Tak je še vedno tudi del učiteljstva. Zato ima ljudstvo pravico zahtevati, da se tako učiteljstvo od-strani.«

Odgovore poslati do 15. II. uredništvu »Kmetijskega lista«. V primeru, da bo več pravih rešitev, odloči nagrado žreb.

Cenjenemu učiteljstvu

se priporoča nova galanterijska in modna trgovina

CUZNAR STANE
LJUBLJANA
Francišškanska ulica 4

Oglejte si naše izložbe!

— I. Debata v finančnem odboru. Minister prosvete je izjavil: Proračun prosvetnega mi-nistrstva za leto 1937-38. kaže izdatke v znes-ku 1.054.256.498 din, skoro 10 % od skupnih državnih izdatkov. Proti lanskemu je pove-čan za 205 %. Na ljudskošolsko in narodno prosveto odpade 537.169.671 ali 617 %, za srednje šolstvo 18 %, za vseučilišča 103 %. Za 22.079 razvrščenih in 6073 učiteljskih pri-pravnikov je določen kredit v znesku 505 mi-lionov 178.854 din, t. j. 12.775.469 din več kot prej. — Poslanec Prekoršek je hudo obsojal premestitve učiteljstva v Sloveniji in je iz-javil, da bo iz političnih razlogov glasoval proti proračunu. — Poslanec JRGZ dr. Šemrou je poudaril, da je še vedno 250 nezasedenih mest in okrog 750 učiteljskih kandidatov, ki še čakajo na namestitve. Zato pravi, da se zasedejo prazna mesta, upokojijo vsi učitelji s polnimi leti, da se po odselitvi kadrskega roka sprejmejo učiteljski nazaj in da se črtajo iz vseh javnih služb žene, ki se poročajo. Od-prejo naj se tudi vse zasilne šole, ki so se lani ukinile, in duhovniki na njih naj bi pre-jemali plačo iz državnih sredstev. Odgovar-jal je tudi poslanec Prekoršek. (Po »Sloven-cu« od 30. I.)

— I. Za brezposelne učiteljske kandidate se zavzema v »Slovencu« od 30. I. tudi ljub-ljanski škof g. dr. Gr. Rožman in g. profesor dr. Stanko Gogala.

— I. Brezposelnih učiteljev je pri nas nad 700. Na drugi strani pa manjka na ljudskih šolah v Sloveniji 200 učnih moči. Mnogi učitelji poučujejo 100 do 120 otrok, zaprti so razredi, zaprte cele šole. To jasno priča, da razmere niso normalne. (»Domoljub« 27. I.)

— I. Proti zdravstvenemu fondu, ki se po-bira na šolah, se oglašajo nekateri v »Sloven-cu« od 30. I. pod rubriko »Kaj pravite?«.

— I. Podroben tabelarni pregled znižanja osebnih prejemkov aktivnih državnih usluž-bencev od I. IV. 1931. dalje prinaša »Naš glas« od 15. I. Znižanje prejemkov v tem času se vrti od 16'66 % pa do 29'76 %.

— I. Belgijemskim uradnikom je država zvi-šala plače za 5 %. (»Naš glas«, 15. I.)

— I. Na Češkoslovaškem pa bodo zvišali v kratkem plače za ca. 20 %, tako da se ustva-ri spet nekdanje stanje pred redukcijo. (»Naš glas«, I. II.)

— I. Glede učitelja Fakina, ki je poučeval petje na kranjski gimnaziji, traja še vedno polemika med »Pohodom« in »Gorenjem« od 30. I.

— I. Pok. tovarišu Tonetu Hrenu vzdajo 2. II. v znak hvalečnosti v Sokolskem domu spominsko ploščo. (»Mariborski večernik« od 29. I.)

— I. Učitelj in katehet. V Blatu na Korčuli je upravitelj meščanske šole tožil kateheta, češ da se je pregrešil proti verski strpnosti in proti narodnemu edinstvu. Ob tej priliki piše »Slovenski gospodar« od 27. I.: »Tožba tega šolskega upravitelja proti g. katehetu je dejanski dokaz o resničnem mišljenju učiteljstva, ki je še vedno vdano JNS. Tudi v Sloveniji JNS učitelji niso nič boljši.«

— I. Vzorne šole bodo ustanovljene po vseh banovinskih središčih in kasneje tudi v drugih banovinskih središčih, tako je izjavil prosvetni minister, ki je bil zadovoljen z uspehom vzorne šole v Beogradu. (»Jutro« od 27. I.)

— I. V članku »Kaj pa komunizem?« v »Domoljubu« od 27. I. stoji tudi tale odstavek: — Kako si dovolijo liberalni učitelji proti vladi zabavljati (saj ne rečem, da moramo nanjo v vsem prisegati), pa se jim še las ne skrivi! Zares, v bahanju in predznosti so neprekosljivi! In to se jim večkrat obnese! Mi pa smo pohlevni, zato pa tolikokrat te-peni. (I.)

Učiteljski pravnik

— § Vprašanja: R. I. iz G. I. Ali bi mogel dobiti rodbinsko doklado za 30 letno hčerko, ki je postala vdova in je brez pokojnine in sredstev? — 2. Ali bi lahko delala dopolnilni izpit iz nacionalne skupine? — 3. Ali bi se našla pri Vas kakšna služba zanjo?

Odgovor! Ad 1. Rodbinska doklada pri-pada za otroke do 16. leta starosti, a najdlje do 23. leta, če se redno šolajo; odnosno hčer-kam do polnoletnosti, če gospodinjstvo očetu vdovcu. — Ad 2. Za sprejem v učiteljsko službo je potreben učiteljski zrelostni izpit na drž. učiteljski šoli po najnovejši razlagi § 71. z. o n. š. Doslej so bili izpiti opravljeni v inozemstvu nostrificirani s tem, če je ose-ba napravila dopolnilni izpit iz nacionalne skupine. Pričakujemo, da izide o tem vpraša-nju zakonska določba. — Ad 3. Službe, žal, ni nobene.

Naša gospodarska organizacija

— g. Učiteljski dom v Mariboru. V zad-njem izkazu je pomotoma izostal dar, ki ga je poklonil Učiteljskemu domu tov. Rihard Gorjup, šolski upravitelj pri Sv. Joštu na Kozjaku, v znesku 100 din namestu venca na grob svoji umrli sestri. — Iskrena zahvala! M. Kozuh, blagajnik.

— r. XVIII. teden. V torek 9. februarja bodo nastopili mali harmonikarji pod vod-stvom g. Pavla Rancigaja. Igrali bodo naše vesele in poskočne pesmi, kakor: Hopsasa,

hopsasa, pustna nedelja. Kmečki valček. Lisi-čka-žanjica. Triglavska koračnica. Vesela ko-račnica. Pastir Kostja — koračnica. Kaj ma-ram za dnarje. So ptičice zbrane. Le sekaj, sekaj smrečico. Ribniška. Predica. Kukavica. Prememba. Veselja dom. Zato pa rečem jaz. Kje so tiste rožice moje. Oh zdaj gremo. Jaz pa pojdem na Gorenjsko. I.—III.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

Vabila

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO LJUBLJANA-OKOLICA VZHODNI DEL bo zborovalo 20. februarja 1937. ob 9. uri v sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Dnevni red: 1. Stanovske zadeve. 2. O izvenšolskem delu, poročila. L. Hreščak. 3. Slučajnosti. Odbor.

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO ŽUŽEMBERK bo zborovalo dne 13. II. 1937. v Žužemberku ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Najhujša go-vorna motnja — ječanje (predavala bo tov. Angela Zajčeva). 3. Slučajnosti. — Pridite vsi! Številne udeležbe pričakuje odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ bo zborovalo dne 13. II. 1937. ob 9. uri v Mla-diki v Ptuj s sledečim sporedom: 1. Pred-sednikovo situacijsko poročilo; 2. Načrtno delo učitelja na vasi (tov. Pavle Segula); 3. O umetniški vzgoji (tov. Drago Hasl). Pripomi-njamo, da je prvo predavanje uvod v pre-davanje tov. Vranca o kompleksnem pouku s posebnim ozirom na kulturno, socialno in go-spodarsko stanje vasi. 4. Slučajnosti s pred-logi. — Da se vsi vidimo! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO GOR-NJI GRAD. Na okrožnico glede skupnega zborovanja s šoštanjskim društvom, ki smo jo poslali na vse šole, se je za to zborovanje prijavilo samo 11 tovarišev. Ker je to število premajhno, se zborovanja v Šoštanju ne bo-mo udeležili. Zborovanje našega društva se bo vršilo dne 13. februarja 1937. v Ksaveriju ob 10. uri dopoldne z naslednjim sporedom: 1. Dopisi. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Predavanje tov. Terčarja o kompleksnem pouku. 4. Slučajnosti. Pred zborovanjem bo kratka odborova seja. — Zavedajte se svojih dolžnosti in pridite polnoštevilno že zaradi zanimivega predavanja! Odbor.

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO MARIBOR-LEVI BREG zboruje v soboto, dne 20. febr. t. l. ob pol 10. uri dopoldne v krčevinski nar. šoli. Razen običajnih točk je na dnevnem redu zanimivo predavanje tov. A. Debenaka »Bezučeva zemlja« in če bo dovolj časa M. Vauda »Poskusi opazovanja vaškega otroka«. — Upravni in nadzorni od-bor in vsi funkcionarji, pridite točno že ob pol 9. uri dopoldne k seji! Članarinski dolžniki! Uredite, če niste v januarju, pa sigurno ob prejemu februarjske plače, svoje članarinske zaostanke za nazaj in za 1 mesec naprej! Na-redimo končno red, dokažimo brezizjemno discipliniranost! Plačajmo tudi (a 3 din) bro-šurice »Program in pravila JUU«! K zboro-vanju so iskreno vabljeni tudi nenamenešeni učit. abiturienti(ke) našega društvenega oko-liša! Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KAM-NIK je zborovalo 19. dec. 1936 v Domžalah. Tov. predsednik je otvoril zborovanje, ki se ga je udeležilo 60 % vpisanega članstva. Uvo-doma se je v toplih besedah spomnil prerano umrlega skladatelja E. Adamiča, katerega je članstvo počastilo s »Slava« klicem.

Iz situacijskega poročila, ki ga je podal, je bilo razvidno, da se bo skušalo dvigniti ne le aktivnost vseh odsekov uprave, temveč tu-di vsega članstva, ki naj se čim najbolj idejno poglubi, da dosežemo in obdržimo popolno stanovsko samostojnost in neodvisnost naše organizacije. V smislu pravil in glasom skle-pa uprave, ki je določila delovni program za to poslovno leto, bo na vsakem zborovanju podal svoje poročilo upravni, finančni in stro-kovni odbor. Zborovanja bodo vsaka dva me-seca. Vsako zborovanje bo združeno s kakim aktualnim in zanimivim predavanjem.

Z ozirom na pomanjkljivo in neloženo objavo poročila o poteku naše letne skupšči-ne, ki jo je prinesel »Učiteljski tovariš«, se uredništvu pošlje soglasno sprejet protest proti nesmiselnemu krčenju poročil.

Nadalje je tov. predsednik poročal tudi o sprejemu tov. predsednika in podpredsed-nika našega združenja pri predsedniku kra-ljevske vlade, kakor tudi o predlogih naše or-ganizacije za finančni zakon 1937./38.

Finančni referent tov. Merčun je podal poročilo o delovanju učiteljskih gospodarskih ustanov ter pozival članstvo k pristopu.

Društveni blagajnik tov. Čenčič je poro-čal o blagajniških zadevah. Tov. predsednik poziva članstvo, naj pokaže pri izpolnjevanju plačilnih obveznosti vso potrebno disciplino.

V imenu strokovnega odbora je tov. Ko-kalj obravnaval več aktualnih okrožnic sekcije, s katerimi članstvo seznanja o delu in korakih, ki jih je storila na merodajnih me-stih zlasti glede bolezenskih dopustov in za-puščanja službenega kraja. V zvezi s tem tov. predsednik opozarja na zadevna določila uradniškega zakona.

Poročilom posameznih društvenih refe-rentov je sledila živahna debata.

V zelo zanimivem predavanju »Slovenska narodna pesem na nivoju kulturno-političnega značaja« je predavatelj, g. F. Marolt, prikazal vse momente, ki prihajajo v poštev za pra-vilno pojmovanje nastanka naše narodne

— V petek 12. februarja: Borba za morsko globino; potapljači. Dialog vodi g. Miroslav Zor. Razpored: 1. Skrivnostni svet v morski globini. 2. Potopljeno bogastvo. 3. Potapljaški zvon. 4. Potapljači. 5. Batisfera. II.—III.

— r. V kmetijskem radiu bo predaval v nedeljo 7. februarja ob 17. uri g. Flego Anton: Kako zatiramo škodljivce sadnega drevja.

pesmi, omenjajoč različne vidike, narodne igre, šege, običaje, noše in narečja, s katerimi je treba spoznavati našo folkloro. Navajal je tudi vse vplive, ki so pospeševali ali ovirali razvoj narodne pesmi. Konkretno je dokazo-val mistiko in kult našega naroda, historične in geografske primere, ki so sredobežno in sredotežno delovali v toku časa na naš narod tudi v socialnem oziru in s tem dajali osnovo za narodno pesem. Kritična opazovanja, ki jih je nanizal g. predavatelj zlasti glede zbi-ranja narodnega blaga pri drugih narodih in pri nas, so bila tako prepričljiva, da se je čuditi, da imamo sploh še to in bi bila znana zbadljivka, ki jo je serviral A. Grün našemu pesniku Fr. Prešernu, bolj na mestu za našo folkloro, kot za literaturo.

Pri slučajnostih je bil sprejet predlog, da se obolemu tov. nadzorniku pošlje božični pozdrav.

Napokoj Josip, predsednik.

Chvatal Franjo, tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO SKOFJA LOKA je zborovalo v soboto, 19. decembra v Skofji Loki. Udeležba: 42 učiteljev in učite-ljic, ki so kljub božičnim zadregam prihiteli na stanovski zbor, ki ga je otvoril predsednik s pozdravom na vse prisotne. V uvodnem na-govoru je tovariš predsednik naglašal važnost vzajemnega nastopanja v vseh stanovskih vprašanjih, potem pa je imel prof. dr. Stanko Gogala veleznanimivo predavanje o naših na-rodno vzgojnih problemih. V skoro enournih izjavah je razkril simpatični predavatelj vso bolehalo mentaliteto našega naroda, raz-kril je brez polepsševanj in prikrivanja ono, kar mora vsak vzgojitelj pri mladini, kakor tudi pri samem sebi dosledno pobijati: nesa-mostnost, usodno prilagodljivost, pretirano skromnost, zavist, zgolj ugotavljajočo funk-cijo v javnem življenju in podobno.

Predavanje, ki je zelo viharen aplayz, so prisotni globoko dojmili, potem pa je imela učiteljica iz Skofje Loke Marija Pustotnikova praktični nastop z mladino. Obravnavala je prehod iz velike abecede na malo in ji je učna slika prav lepo uspešna.

Obsežno situacijsko poročilo je imel tov. predsednik, o tajništvu je govoril tov. Košca, o blagajni učiteljica Terpinova, nato pa so prišle v razpravo naše gospodarske ustanove. Predsednik gospodarskega odseka tov. Janko Kokalj je utemeljeval predlog, naj se pove-žejo vse učiteljske gospodarske ustanove v čim tesnejšo, homogeno enoto s predstavi-štvom slovenskega učiteljstva, tako da bo imelo učiteljstvo poleg moralnega, tudi mate-rialno zadoščenje za svoje delo, čeprav le po-sredno. Lepo zaokroženo sliko o delovanju Učiteljske Samopomoči, ki šteje v okraju se-daj že preko 30 članov, je podala poverjenica, učiteljica Vida Debeljakova iz Reteč. Po raz-motiranju o ostalih stanovsko aktualnih vprašanjih je bilo še sklenjeno, da se priteg-nejo k aktivnemu sodelovanju tudi abiturienti in je bil izvoljen g. Plantarič Stojan v odbor.

Debeljak Vojteh, s. r., predsednik.

Košca France, s. r., tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo dne 12. dec. 1936. v Mladiki in je bilo navzočih 92 članov, t. j. 58 %.

Prav iskren, res tople pozdrav predse-dnika je veljal našim mladim tov. brezposel-nim učit. abiturientom. Učit. organizacija bo morala v bodoče še posebno posvetiti svoje moči in vpliv, da se njihovo stanje končno normalizira. Zato ravno želimo največ uspe-ha sekciji ravno tu. Sicer je pa to interes države!

V situacijskem poročilu izreče naslednje: JUU ima za cilj, da združuje ne samo ve-liki del učiteljstva, ampak da združi vse učiteljsko, da jih strne v vzajemnem delu, ker potrebno je, da so povezani z onim, kar je vsem skupno. Radi tega se v vzajemne cilje vnese le ono, kar je skladno s težnjami in hotenji narodnega učitelja. V ideološkem oziru je torej vprašanje naše organizacije iz-ven diskusije. Cilji naše organizacije, strnjeni v pravilih, so tako splošni, da bi mogli zdru-žiti vse učitelje. Oni ne motijo nikogar. Oni ne vsebujejo nič, kar bi nasprotovalo narodu in državi. Nasprotno, v polnem obsegu se vodi račun v prvi vrsti o splošnih prosvetnih, narodnih in državnih interesih in o interesu stanu, kajti vsestransko podprt učiteljski stan je steber države. Naša pravila so izraz učit. volje in odobrene so od državnih oblasti.

Zopet moramo govoriti še o onih in ta-kih, ki tako radi spreminjajo nazore, o onih, ki razgrnejo svoja jadra bela vsakemu vetru, ki se zato obnašajo kakor na brajdaht tisti soldatek — vetrnica, da se nazadnje vrtijo, vrtijo... — Moramo še govoriti o onih, ki se trudijo z legalnimi in ilegalnimi sredstvi okreniti pot organizacije v drugo smer, ki se trudijo podkopati čisto zavest in moralo svojih tovarišic in tovarišev. Dobro je še edino to, da so nasilnim potem nastali uspehi kratkodobni, da jih prvi svobodni izraz, prvi ostrejši piš podpisne in da se iz rok takih tov. le predzgodaj izkotalijo sprejeti srebr-niki...

Morejo vendar biti in morajo biti niha-nja glede svetovnih, kulturnih nazorov med članstvom, saj to je svobodna, privatna za-deva in z ustavo zajamčena pravica posamez-